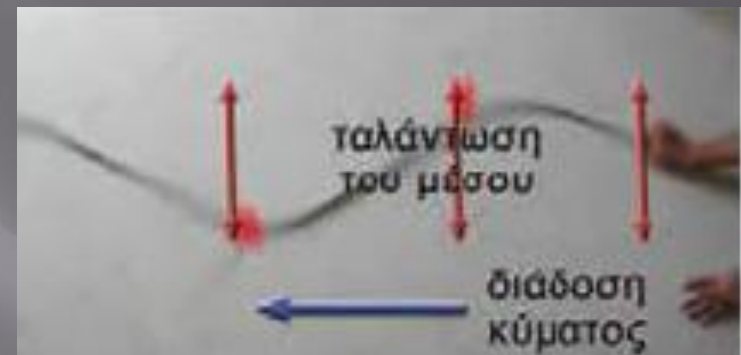

ΚΥΜΑΤΑ

Κύματα : Μηχανισμός μεταφοράς ενέργειας από μια περιοχή σε μια άλλη χωρίς μεταφορά ύλης.

Κύματα είναι ο ήχος, το φως, και η ...επικοινωνία (TV, phone, Radio, ...)

Πηγή κάθε κυματικής διαταραχής είναι η ταλάντωση.

ΚΥΜΑΤΑ

Κατηγορίες κυμάτων με κριτήριο την απαίτηση να υπάρχει ή όχι υλικό μέσο στον κυματικό μηχανισμό

Κύματα μηχανικά : Απαιτούν την ύπαρξη ύλης (στερεό ή υγρό ή αέριο) για να στήσουν τον μηχανισμό τους.

Παράδειγμα ο ήχος, τα σεισμικά κύματα, ...

Κύματα ηλεκτρομαγνητικά : Δεν έχουν ανάγκη κάποιο μέσο για να υπάρξουν. Αυτά τα κύματα διαδίδονται και στο κενό.

Παράδειγμα το φως, ραδιοφωνικά κύματα, ακτίνες X,

ΚΥΜΑΤΑ

Κατηγορίες κυμάτων με κριτήριο τις διαστάσεις του χώρου όπου διαδίδονται.

Κύματα χώρου: Διαδίδονται στον τρισδιάστατο χώρο (πλάτος-μήκος-ύψος)

Παράδειγμα ο ήχος, το φως, ...

Κύματα επιφανειακά : Διαδίδονται σε δυο διαστάσεις (επιφάνεια).

Παράδειγμα τα κύματα που δημιουργούνται πάνω σε μια υδάτινη ήρεμη επιφάνεια, όταν πετάξουμε σε αυτή ένα πετραδάκι.

Γραμμικά κύματα : Αναπτύσσονται πάνω σε υλικό μέσο, που έχει μια διάσταση.

Παράδειγμα κύματα σε μια χορδή.

ΚΥΜΑΤΑ

► Ποια κύματα θα μελετήσουμε ;

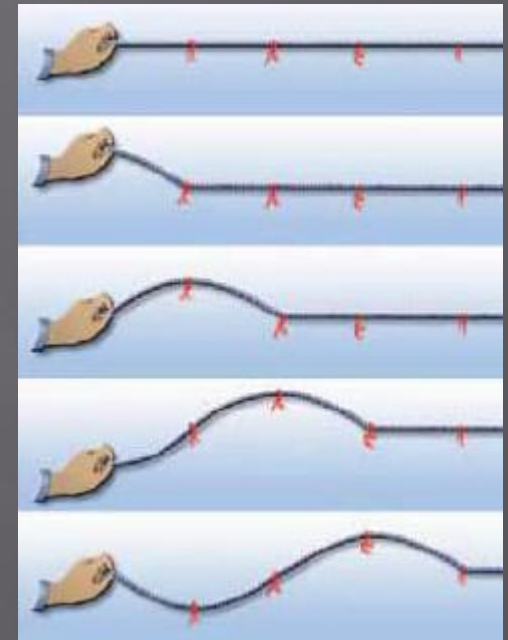
Απάντηση : Τα γραμμικά αρμονικά κύματα. Είναι απλά στη μελέτη και αποκτάμε θεμελιώδεις γνώσεις.

Γραμμικά αρμονικά κύματα : Διαδίδονται σε μονοδιάστατο υλικό μέσο. Κάθε μικροπεριοχή του υλικού μέσου κάνει ταλάντωση, όμοια με αυτή που έχουμε στο σύστημα ελατήριο-μάζα.

Ένα γραμμικό αρμονικό κύμα μπορεί να είναι **εγκάρσιο** ή **διαμήκες**...

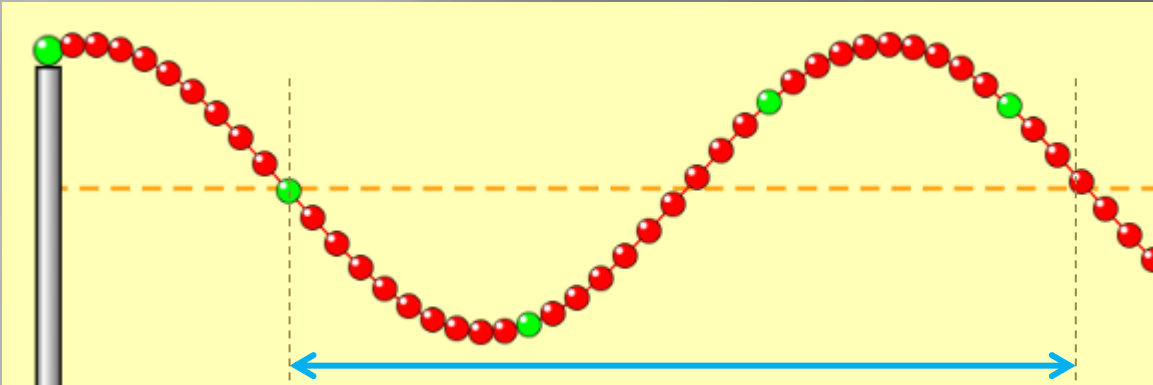
ΚΥΜΑΤΑ

Μηχανισμός δημιουργίας εγκάρσιου γραμμικού αρμονικού κύματος

- ▶ Το κύμα δημιουργείται σε μονοδιάστατο μέσο-χορδή (γραμμικός χαρακτήρας)
- ▶ Η ακραία μικροπεριοχή της χορδής –αριστερά- αρχίζει να ταλαντώνεται όμοια με το σύστημα ελατήριο-σώμα. (αρμονικός χαρακτήρας στο κύμα).
- ▶ Λόγω σύζευξης, η ταλάντωση –με μια μικρή καθυστέρηση- συμβαίνει στη γειτονική μικροπεριοχή, μετά στην επόμενη κ.ο.κ.
- ▶ Όλες οι μικροπεριοχές της χορδής δονούνται ταλαντωτικά., κάθετα στη διεύθυνση διάδοσης (εγκάρσιος χαρακτήρας)

ΚΥΜΑΤΑ

- ▶ Όλες οι μικροπεριοχές της χορδής δονούνται με την ίδια περίοδο T και επομένως με την ίδια συχνότητα f . ($f=1/T$)
- ▶ Όλες οι μικροπεριοχές ταλαντώνονται με το ίδιο πλάτος ταλάντωσης A .
- ▶ Σε χρόνο T –από την έναρξη ταλάντωσης της ‘πηγής’, δημιουργείται στο μέσο/χορδή, ένα όρος και μια κοιλάδα, ως στο σχήμα (αρμονική εξέλιξη)
- ▶ Η απόσταση που διανύει το κύμα, σε χρόνο T , ονομάζεται μήκος κύματος λ (σχήμα) .

ΚΥΜΑΤΑ

Διαμήκες γραμμικό αρμονικό κύμα

- ▶ Εδώ οι μικροπεριοχές του υλικού μέσου ταλαντώνονται παράλληλα στη διεύθυνση διάδοσης.
- ▶ Δημιουργούνται πυκνώματα και αραιώματα.
- ▶ Η απόσταση δυο διαδοχικών πυκνωμάτων ή αραιωμάτων, αντιστοιχεί σε ένα μήκος κύματος λ .
- ▶ Ο ήχος είναι διαμήκες κύμα !

ΚΥΜΑΤΑ

ΘΕΜΕΛΙΩΔΗΣ ΝΟΜΟΣ ΚΥΜΑΤΙΚΗΣ

Πόσο γρήγορα διαδίδεται ένα κύμα ;

Ο θεμελιώδης νόμος της κυματικής λέει : $v = \lambda \cdot f$

Από τι εξαρτάται η ταχύτητα διάδοσης ;

Μόνο από τις ιδιότητες του μέσου διάδοσης. Είναι ανεξάρτητη από το λ , f , T , A !!!

ΚΥΜΑΤΑ - ΗΧΟΣ

Τα ηχητικά κύματα διαδίδονται σε όλα τα μέσα: στερεά, υγρά, αέρια.

- Ταχύτητα ήχου στον αέρα : 340 m/sec
- Ταχύτητα ήχου στον νερό : 1400 m/sec
- Ταχύτητα ήχου στον χάλυβα : 5500 m/sec

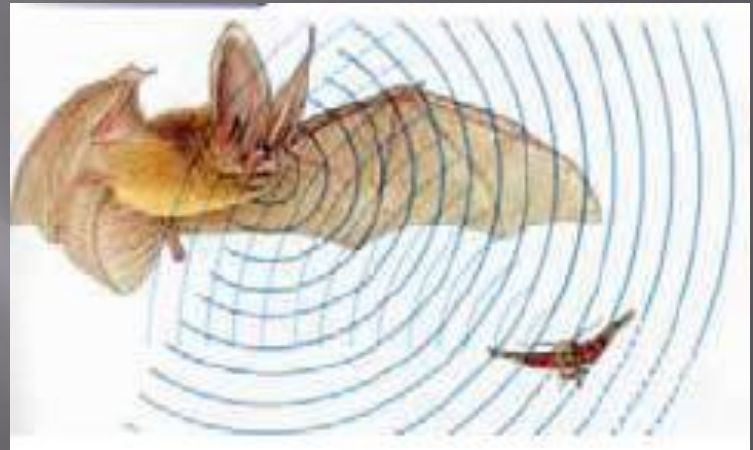
ΚΥΜΑΤΑ

ΟΛΑ ΜΑΖΙ

Τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα ενός κύματος είναι :

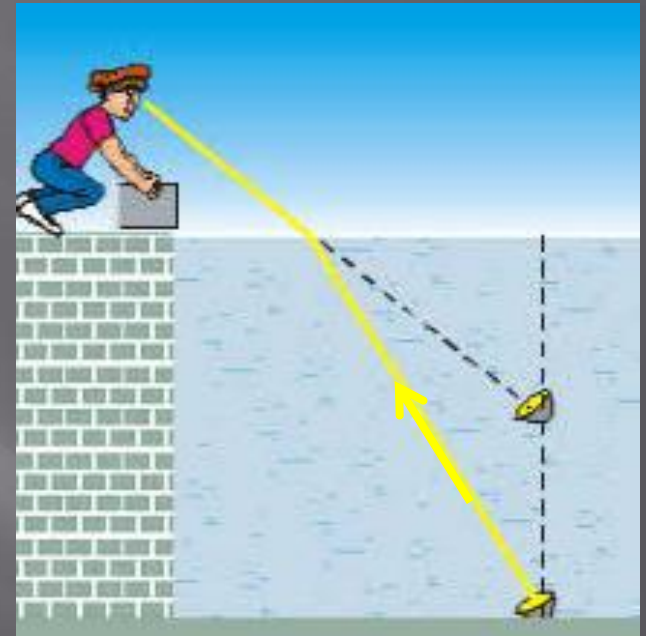
- i. Η περίοδος T (sec)
- ii. Η συχνότητα f (Hz), με $f=1/T$ ή αν θέλετε $T=1/f$
- iii. Το πλάτος ταλάντωσης A (ύψος όρους ή βάθος κοιλάδας. Στα διαμήκη δύσκολα προσδιορίζεται το πλάτος A !)
- iv. Μήκος κύματος λ . Η απόσταση που διανύει το κύμα σε χρόνο T .
- v. Η ταχύτητα διάδοσης του κύματος $v = \lambda \cdot f$

ΚΥΜΑΤΑ

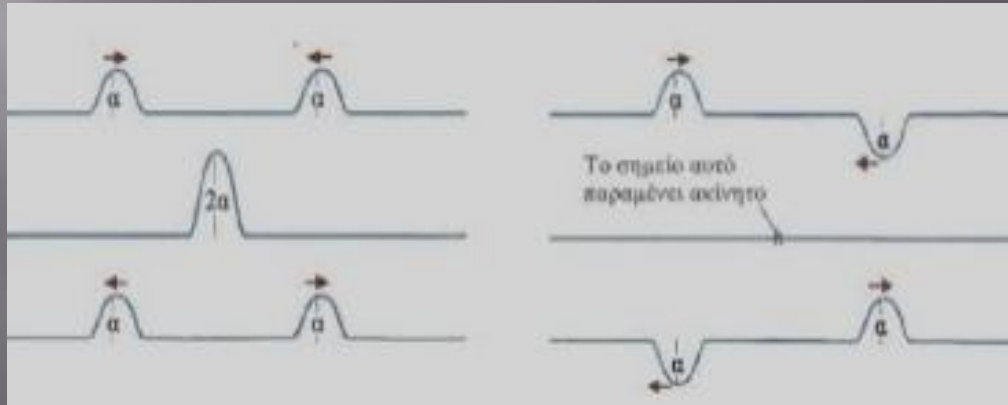
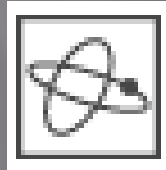
ΚΥΜΑΤΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ - Ανάκλαση

ΚΥΜΑΤΑ

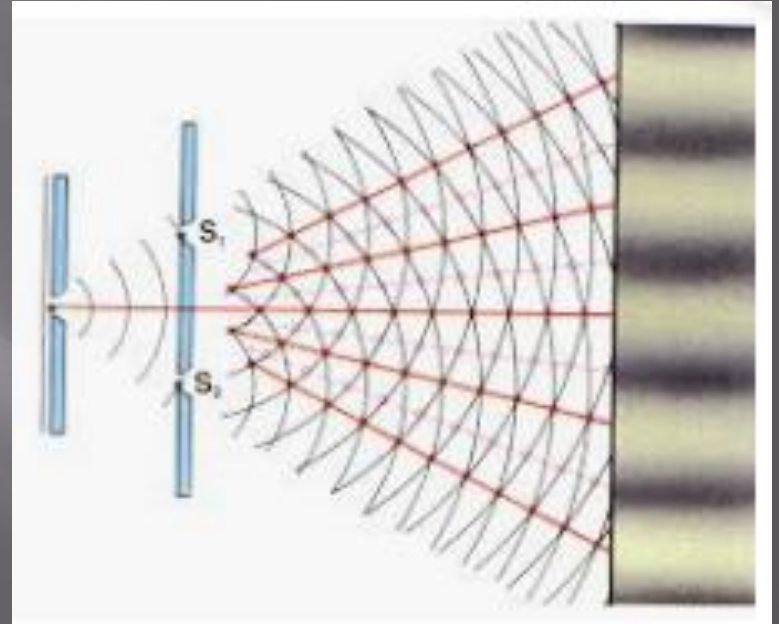
ΚΥΜΑΤΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ - Διάθλαση

ΚΥΜΑΤΑ

ΚΥΜΑΤΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ - συμβολή

ΚΥΜΑΤΑ

ΚΥΜΑΤΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ - Περίθλαση

ΚΥΜΑΤΑ - ΗΧΟΣ

Όταν ένα σώμα ταλαντώνεται στον αέρα, αλληλεπιδρά με τα μόρια του και προκαλεί την κίνησή τους. Τα μόρια πλησιάζουν ή απομακρύνονται μεταξύ τους, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται **ηχητικά κύματα**.

Προφανώς τα ηχητικά κύματα είναι διαμήκη κύματα.

ΚΥΜΑΤΑ - ΗΧΟΣ

Όταν ηχητικά κύματα που η συχνότητά τους είναι μεγαλύτερη από 20 Hz και μικρότερη από 20.000 Hz φθάσουν στο ανθρώπινο αφτί προκαλούν το αίσθημα της **ακοής** και ονομάζονται απλώς ήχος.

Κύματα με συχνότητα μικρότερη των 20 Hz ονομάζονται **υπόηχοι**, ενώ με συχνότητα μεγαλύτερη των 20.000 Hz ονομάζονται **υπέρηχοι**.

ΚΥΜΑΤΑ - ΗΧΟΣ

Ο άνθρωπος ανιχνεύει τους ήχους με τα τύμπανα των αφτιών του και τους αντιλαμβάνεται με τον εγκέφαλο. Τα χαρακτηριστικά που συνδέονται με τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τον ήχο ονομάζονται **υποκειμενικά χαρακτηριστικά** του ήχου και είναι το ύψος (f), ένταση (A) και η χροιά (πηγή).

ΚΥΜΑΤΑ - ΗΧΟΣ

Αυτό ήταν !